

STRESZCZENIE

Pracy doktorskiej napisanej pod kierunkiem dr hab. inż. Roman Popielarza, prof. PK oraz dr inż. Joanny Ortyl w Katedrze Biotechnologii i Chemii Fizycznej (C-5) na Wydziale Inżynierii i Technologii Chemicznej Politechniki Krakowskiej pt.:

Badanie procesu fotopolimeryzacji wolnorodnikowej monomerów akrylowych przy zastosowaniu fluorescencyjnych sond molekularnych

W niniejszej pracy przebadano serię reakcji fotopolimeryzacji rodnikowej akrylanów i metakrylanów techniką FPT z zastosowaniem fluorescencyjnych sond molekularnych. Przebadano zachowanie się 15 różnie podstawionych pochodnych kumaryny, w tym również chinolizyno-kumaryn, w trakcie fotopolimeryzacji rodnikowej w sumie 11 monomerów jedno, dwu lub trójfunkcyjnych. Wyznaczono wpływ podstawników na czułość sond kumarynowych na zmiany mikrolepkości i polarności układu podczas wolnorodnikowej fotopolimeryzacji monomerów oraz określono które parametry widma fluorescencyjnego sondy reagują na zmiany mikrolepkości środowiska a które na zmiany polarności. Udowodniono eksperymentalnie, że przesunięcie widma fluorescencyjnego sond, mierzone przy użyciu stosunku intensywności fluorescencji (R) jest proporcjonalne tylko do zmian polarności ośrodka, podczas gdy zmiany intensywności fluorescencji, mierzone przy użyciu znormalizowanej intensywności fluorescencji (I/I_0), są wskaźnikiem zmian mikrolepkości ośrodka oraz fotostabilności sondy. Zbadano również wpływ rodzaju monomeru, temperatury, natężenia światła UV i grubości warstwy na odpowiedź wybranych sensorów kumarynowych oraz przebieg reakcji fotopolimeryzacji. Stwierdzono, że w ciekłym monomerze, widma fluorescencyjne sond kumarynowych przesuwają się nieznacznie w stronę fal dłuższych ze wzrostem temperatury, natomiast w utwardzonym polimerze temperatura praktycznie nie ma wpływu na położenie tych widm. Eksperymentalnie potwierdzono, że szybkość fotopolimeryzacji rodnikowej w zakresie niskich konwersji monomeru, jest wprost proporcjonalna do pierwiastka kwadratowego z natężenia światła, natomiast maleje ze wzrostem grubości fotopolimeryzowanej warstwy. Dodatkowo, opracowano szybką i precyzyjną metodę kalibracji wskaźników postępu fotopolimeryzacji (np. R), dostarczanych przez technikę FPT, ze stopniami przereagowania grup funkcyjnych monomeru.

Metoda ta bazuje na równoczesnym monitorowaniu przebiegu fotopolimeryzacji pojedynczej próbki kompozycji metodą FPT i metodą RT-FTIR oraz korelacji uzyskanych z obu metod wyników. Kalibracja taka umożliwi monitorowanie procesów polimeryzacji również przy użyciu absolutnych wartości stopnia konwersji monomeru metodą FPT, wszędzie tam gdzie bezpośrednio użycie metody RT-FTIR nie jest możliwe (np. w zastosowaniach on-line). Ubocznym efektem niniejszej pracy badawczej jest zaprojektowanie i skonstruowanie termostatowanej komory pomiarowej do precyzyjnych badań kinetyki fotopolimeryzacji w warunkach izotermicznych metodą FPT, przy wykorzystaniu diod UVLED jako źródeł światła.

Iwona Kamińska-Borek